

raadsmededeling

onderwerp	Overzicht samenwerkingen Oegstgeest
zaaknummer	Z/19/123570/249948
portefeuillehouder	E.R. Jaensch
team	Bestuur en Strategie
opgesteld door	G.A.M. Haasnoot / S. Hage
datum voorstel	9 juli 2019

Geachte raad,

mededeling Om aan de ambitie "Oegstgeest wil samenwerkingsverbanden die elkaar overlappen zoveel mogelijk stroomlijnen om dubbelingen te voorkomen, waar we ook kijken naar wat lokaal kan" uitwerking te geven, staat in het collegewerkprogramma 2018-2022 dat de raad een overzicht ontvangt van alle samenwerkingen van Oegstgeest met daarbij inzicht in de meerwaarde van elke samenwerking voor Oegstgeest. Dit overzicht is opgesteld voor de raad om meer inzicht te geven en kan ondersteunen bij de realisatie van de ambitie uit het coalitieakkoord. Bij deze raadsmededeling ontvangt u het resultaat van de ambtelijke inventarisatie die is gedaan. Deze raadsmededeling bevat een schets van de uitkomsten met een korte analyse daarbij. Zoveel mogelijk formele en ook informele samenwerkingen zijn weergegeven, maar wij willen vermelden dat dit overzicht niet uitputtend is. Het overzicht kan zowel door uw raad als binnen de ambtelijke organisatie gebruikt worden als informatiebron.

Toelichting bij het overzicht samenwerkingen Oegstgeest

De gemeente Oegstgeest neemt volgens dit overzicht deel aan ruim 130 samenwerkingen op verschillende schaalniveaus en in diverse vormen¹. Dit varieert van bestuurlijk overleg, tot praktische samenwerking in de uitvoering van taken of ambtelijke, informele uitwisseling. In het overzicht is zoveel mogelijk – beschikbare – informatie opgenomen. Voor wat betreft de kolom 'financiële bijdrage Oegstgeest aan de samenwerking' is dit voor in ieder geval de verbonden partijen opgenomen (bron: paragraaf Verbonden partijen, Begroting 2019). Van andere samenwerkingen, wanneer niet ingevuld, is deze financiële informatie nu niet beschikbaar of is het moeilijk uit te drukken aangezien het inzet van medewerkers betreft.

In het document 'overzicht alle samenwerkingen' zijn een aantal kolommen opgenomen die inzicht in de doelen en taken van deze samenwerking en wat de meerwaarde is voor Oegstgeest:

- *Taken samenwerking: welke taken worden binnen deze samenwerking uitgevoerd?*
- *Wat is de meerwaarde van de samenwerking voor Oegstgeest?*
- *Overlap met andere samenwerkingen: is er sprake van overlap met andere samenwerkingen waaraan Oegstgeest deelneemt?*
- *Ontwikkelingen: spelen er nu of naar verwachting in de toekomst zaken die mogelijk van invloed zijn op de samenwerking in de (nabije) toekomst?*

¹ Ter illustratie: de kaart van samenwerkingen van Oegstgeest die beschikbaar is via www.regioatlas.nl (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), laat zien dat er op diverse terreinen veel samengewerkt wordt door Oegstgeest met gemeenten in de Leidse regio/Holland Rijnland.

Het overzicht geeft ook inzicht in de aard van samenwerking (onder meer: strategische samenwerking, bestuurlijk of ambtelijk, overleg of uitvoering) en op welk niveau dit plaatsvindt (strategisch, tactisch of uitvoerend niveau). In de bijlage zijn de samenwerkingen geordend per thema (bijvoorbeeld jeugd, sport) waarbij er per thema een ordening aangebracht van strategisch/bestuurlijk tot operationeel/ambtelijk.

Analyse

We geven een analyse en toelichting bij het overzicht samenwerkingen, gericht op de vorm, taken en meerwaarde voor Oegstgeest en mogelijke overlap met andere samenwerkingen. Ook staan we stil bij de ontwikkelingen die spelen bij diverse samenwerkingen.

Aard van regionale samenwerking en taken

De samenwerkingen die Oegstgeest kent zijn verschillend van aard. We onderscheiden strategische samenwerking, tactische samenwerking en operationele samenwerking of samenwerking in de zin dat taken door de gemeente worden uitbesteed aan een andere partij. Soms zijn deze verschillende samenwerkingsvormen binnen één samenwerking te onderscheiden, zoals bij Holland Rijnland (strategisch, tactisch, uitvoering van taken, bijvoorbeeld op terrein van wonen, sociaal domein en mobiliteit). Dit is bij diverse verbonden partijen het geval.

Van operationele samenwerking en/of samenwerking in de uitvoering of uitvoering van taken zijn verschillende voorbeelden te noemen, waarin taken door Leiden worden uitgevoerd op basis van uitbesteding. Bijvoorbeeld de uitvoering van taken op het gebied van inzameling restafval, GFT, glas en papier, beheer van verkeerslichten, sociale recherche en uitvoering van archeologietaken. Binnen het domein bedrijfsvoering worden veel taken uitbesteed, bijvoorbeeld op het gebied van belastingen en het beheer van verschillende gegevens (geografische beheerdata, BAG gegevens).

Meerwaarde van de samenwerking voor Oegstgeest

Wat zijn de voordelen van de samenwerkingen voor Oegstgeest? Daarvoor worden in de inventarisatie allerlei punten aangedragen. De grootste voordelen zijn:

- Vergroting kwaliteit
- Continuïteit, verkleinen kwetsbaarheid
- Kennis en ervaring delen, deskundigheidsbevordering
- Schaalvoordeel

Daarnaast zijn onderstaande voordelen aangedragen:

- Prijsvoordeel door gezamenlijke inkoop
- Verdieping van regionale samenwerking op dossier
- Regionaal beleid is vastgesteld waaraan uitvoering wordt gegeven
- Gezamenlijke agenda bepalen op het dossier
- Verdeling van verantwoordelijkheden in de regio door samenwerking
- In samenwerking kan meer gerealiseerd worden dan alleen als gemeente
- Thema's overstijgen gemeentegrens (bijv. groen, wonen en mobiliteit)

Wat betekent het als regionale samenwerkingen stoppen?

Hierboven is de meerwaarde geschetst van de regionale samenwerkingen die Oegstgeest kent. Wat betekent het als samenwerkingen zouden stoppen, of Oegstgeest besluit niet meer aan deze samenwerkingen deel te nemen? In algemene zin geven we hieronder een schets van voor- en nadelen. Voordelen kunnen onder meer zijn:

- de gemeente Oegstgeest pakt zelf de realisatie van de ambitie of uitvoeringstaak op en kan daarbij meer de regie bij de uitvoering van de taken;
- Hoe de taken worden uitgevoerd is meer zichtbaar voor de gemeente;
- Bestuurders en ambtenaren zijn minder tijd kwijt aan overleggen in de regio;

- De gemeente Oegstgeest is autonoom in de besluitvorming bij het betreffende dossier.

Nadelen of nadelige effecten kunnen zijn:

- De uitvoering van deze ambities en taken kosten de gemeente verhoudingsgewijs meer geld (vanwege het niet realiseren van efficiency en schaalvoordelen);
- Er wordt (extra) inzet gevraagd van de gemeentelijke organisatie;
- Er is meer kennisopbouw nodig in de organisatie;
- Er is minder/geen kennisuitwisseling in de regio;
- Voor sommige samenwerkingen zouden we niet voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld (bijvoorbeeld op gebied van ruimtelijke ordening, waarvoor het rijk vereist dat gemeenten bij ruimtelijke besluiten ook een regionale afweging maken en regionaal afstemmen, bijvoorbeeld voor bedrijventerreinen en woningbouw) door provincie en rijksoverheid, door het niet in samenwerking op te pakken;
- De realisatie van een ontvlechting van het regionale samenwerkingsverband brengt waarschijnlijk (ambtelijke) inzet en kosten met zich mee. Het 'ontvlechten' van de integrale samenwerking door enkele partijen kan negatieve consequenties hebben, ook voor de taken waarop nog wél wordt samengewerkt in de regio².

Overlap tussen regionale samenwerkingen

Op diverse terreinen wordt in de praktijk een overlap gezien in de samenwerking. Voorbeelden daarvan zijn:

- Hart van Holland en Holland Rijnland: binnen beide samenwerkingen wordt gewerkt aan een visie op het gebruik van het ruimtelijk gebied (bijvoorbeeld energietransitie). In de in het najaar van 2019 vast te stellen regionale agenda Holland Rijnland 2019-2023 is het voorstel opgenomen om binnen Holland Rijnland te werken aan een integraal ruimtelijk afwegingskader, waarbij met instemming van de deelnemende gemeenten, gebruik wordt gemaakt van de opbrengsten van het programma Hart van Holland.

Daarnaast worden thema's vaker op subregionaal niveau opgepakt, zoals bij de voorbereidingen voor de decentralisatie van de maatschappelijke zorg in het sociaal domein en voor de inkoop jeugdhulp door de Leidse regio. In de Leidse regio is beleidsafstemming en samenwerking in de uitvoering op dit dossier. Op strategisch niveau kan bijvoorbeeld ook een gezamenlijk geluid vanuit de subregio bij een overleg op een ander schaalniveau (Holland Rijnland of bovenregionaal) ingebracht worden. In die zin is er geen sprake van overlap, maar van intensivering van subregionale samenwerking.

Ontwikkelingen in regionale samenwerkingen

Het overzicht biedt bij diverse samenwerkingen inzicht in ontwikkelingen die spelen. De ontwikkelingen kunnen grofweg onderscheiden worden langs drie verschillende lijnen:

- Er wordt ingezet op (meer) regionale samenwerking vanwege wettelijke verplichtingen (bijvoorbeeld: Omgevingswet, decentralisatie maatschappelijke zorg, landelijk Manifest Verantwoord Inkopen (MVI));
- Er is sprake van intensivering van samenwerking in de nabije toekomst (bijvoorbeeld: uitbreiding van programma Versterking I-samenwerking (VRIS), meer taken m.b.t. informatiebeleid en gegevens beheer worden overgezet naar SP71)
- De wijze van samenwerking verandert, of gaat veranderen:
  - o Verandering van vorm: contracten en overeenkomsten (bijvoorbeeld: bij jeugdhulp, en beheer)
  - o Het einde van de samenwerking nadert (bijv. KDB/Maregroep).

² Zie ook het rapport van bureau Berenschot, *Externe toets 'Analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland'* (januari 2019), p. 2.

Daarnaast speelt de ontwikkeling, zoals al bij 'Overlap samenwerkingen' wordt opgemerkt, dat er sterker ingezet wordt op samenwerking in de Leidse regio, bijvoorbeeld in het sociaal domein (jeugdhulp, maatschappelijke zorg).

Over het algemeen is er landelijk een trend te zien richting steeds meer samenwerking tussen overheden. Samenwerking is een essentieel onderdeel van het openbaar bestuur geworden.³ Lange tijd werd overheidsinzet gedefinieerd in termen van taken, maar sinds enkele jaren wordt het denken van de overheid vanuit taken steeds meer vervangen door een oriëntatie op maatschappelijke vraagstukken.⁴ Met deze verschuiving wordt samenwerken belangrijker, omdat problemen zich op verschillende niveaus (gemeente, provincie of Rijk) onderscheidend aandienen. De opgaven op het gebied van milieu, klimaat, energie, veiligheid, zorg en arbeid vragen bijvoorbeeld in toenemende mate om samenwerking,⁵ zowel tussen gemeenten als tussen verschillende overheidslagen. De verwachting is dan ook dat er in de komende jaren nog meer samenwerking zal ontstaan, wat ook vraagt om inzet van ons bestuur en onze organisatie.

Conclusie

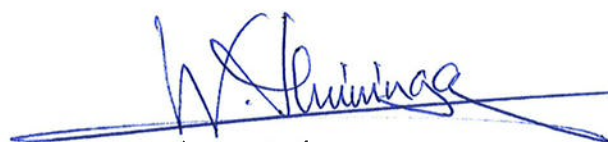
Oegstgeest werkt op veel fronten samen in de regio, zowel bestuurlijk als ambtelijk. De samenwerkingen dragen in algemene zin bij aan de realisatie van doelen en taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Het overzicht laat zien dat onze ambities en opgaven (mede) worden gerealiseerd door samenwerking. De recente decentralisaties in het sociaal domein (met gelijktijdige schaalvergroting en -verkleining), de energietransitie (met initiatieven zoals energieregio's) en straks de implementatie van de Omgevingswet zijn voorbeelden van (beleids-)ontwikkelingen waarin de gemeente niet autonoom kan opereren⁶. De toename van de maatschappelijke vraagstukken die op gemeenten afkomen zorgt voor de verwachting dat er in de toekomst in toenemende mate samenwerking plaats zal vinden.

Het overzicht laat zien dat regionale samenwerking op allerlei manieren plaatsvindt, en op verschillende schaalniveaus. Samenwerking vraagt ook investeringen van de gemeente Oegstgeest, zowel in financiële zin, als in tijd en inzet. Op enkele terreinen wordt overlap in taken ervaren, zoals op het terrein van economie en ruimtegebruik (Hart van Holland en Holland Rijnland). Voor dit laatste wordt momenteel bestuurlijk en ambtelijk gewerkt aan een aanpak hoe de opbrengsten van Hart van Holland (verwacht eind 2019) het beste geborgd kunnen worden.

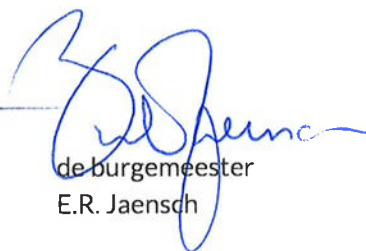
bijlage(n)

1. Overzicht samenwerkingen gemeente Oegstgeest (juni 2019)
2. Kaart Regioatlas: samenwerkingen Oegstgeest (2019)

Burgemeester en wethouders van Oegstgeest

de secretaris
W.H. Huininga

de burgemeester
E.R. Jaensch

³ Denktank Vereniging van Nederlandse gemeenten, *Jaarbericht 2018*, p. 14

⁴ Teisman, G. e.a. (2018), *Effectief sturen met Multi-level Governance*, NSOB, p.14

⁵ Denktank Vereniging van Nederlandse gemeenten, *Jaarbericht 2018*, p. 14

⁶ Zie ook het rapport van bureau Berenschot, *Externe toets 'Analyse programma's en alternatieven Holland Rijnland'* (januari 2019), p. 2.